

by
p

en

He-

ama

egii.

gis

134.7514
C.B. 778315

RESC/1028

ספר חבקוק

עם שירוש ל דוד המלך מונה עם כל העין על ידי שרנשיקוס וואלבלוש
איש יועזי המלמד במשנת המלך שרנשיקוס ילד לבני עמו דעת לשון
הקדש ועדס בבית רוברטוס סטנינוס ילד בקדש כסליו
בצנת קקן טה טלניש העדל הגדול
והאס בעדעת :

Habacuc cū commen

tariis R. David Kimhi, à Francisco Vatablo, Hebraicarum literarum Regio professore, summa cura & diligentia recognitis.

PARISIIS.

Ex officina Roberti Stephani, typographi Regii.
M. D. XXXIX.

עשו

עמי

Cum priuilegio Regis

R. 5269
R. 188

453

הַמִּשָּׁא

אֲשֶׁר חֹהֵה חֲבֻקֹק הַנְּבִיא :

חֲמִשָּׁא אֲשֶׁר וְגו' הַנְּבִיא חֹהֵה לֹא יִדְעֵנו דְּרוּ וְלֹא
 מִשְׁתַּחֲוֶה . וְכִסְדֵּךְ עֹלָם יִחַל נַחֵם חֲבֻקֹק וְנִבְּלוּ בַּיָּמִי מִשְׁנֵה . וְלֹשִׁי שֶׁלֹּא
 הָיָה מִשְׁנֵה כִּשְׁר לֹא עָרְדָּו עַל שְׁמוֹ . וְנִבְּחִיתָ עַל נִבְכֹּר יַעַר עַל חֲדַע שְׁעֵנָה
 לִישָׁר מִכָּל הַעַמִּים וְהַתִּבְּחָה עַל חֲדַע שִׁיעֲשׂו טַרֵּם וּמִדֵּי לִדְרֹעַ בְּחִירוֹנָה . וְהַחֵל
 לַהֲתַרְעֵם כִּי־הֵחַל יָת עַל מִשְׁנֵה חֲדָעִים אֲמִרְעִים לִישְׁרָחֵל הַדִּיקִים וּמַעֲלִיחִי
 בְּדִרְכֵיכֶם . וְזָכַר בְּלִשָּׁן הַדִּיקִים שֶׁבִּדְרוּ חֹו אַחֵר בְּדֶרֶךְ נִבְּחָה עַל
 נִבְכֹּר יַעַר שְׁעִיר לְמַלְכֹו וְלִדְרֹעַ לִישְׁרָחֵל . וְעַלֵּה כִי בְּדִרְוֹ הִחֲלָה מַלְכוּת
 נִבְכֹּר יַעַר כִּמוֹ שֶׁחֵם כִּי־הֵא חֲנָי דְּרוּ כִי טַעַל טַעַל בַּיָּמִים וְחָמ :

עַד-אֵנָה יִהְיֶה שְׁוֹעֲתִי וְלֹא תִשְׁמַע אֹזְעָה אֵלַיִךְ

חֲמֵם וְלֹא תֹשִׁיעַ : רַמָּה תִּרְאֵנִי אֲוִן וְעַמִּל

תָּבִיט וְעַד וְחֲמֵם לִנְגְדִי וְיִהְיֶה רִיב וּמִדּוֹן יִשָּׂא :

עַל-בֶּן תַּפּוֹג תּוֹרָה וְלֹא יֵצֵא לִנְצָח מִשְׁפָּט בִּי

רָשָׁע מִכִּתִּיר אֶת-הַצִּדִּיק עַל-בֶּן יֵצֵא מִשְׁפָּט

מִעֲקָל :

עַד . חֲמֵם . שִׁי כְּעִבּוֹר חֲמָם הַעֲשֵׂה לִישְׁרָחֵל חֹזֶק חֲלִיךְ זֶלֶא תֹשִׁיעַ :

לִמָּה . לִמָּה חֲנָי חֹן שְׁעִנִּים לִי חֹן חֲרִיף לִפְעֵי נִחָה בְּמִרְחָה חֲחָם

שֶׁלֹּא תִבְעֵם מִן הַחֲרִץ בֶּם חֲתָה תָּבִיט הַעֲמֵל שְׁעִנִּים וְחֹן חֲתָה מִשְׁלֵם גְּמוּלָם

. וְכֵן חֲזַר דְּרוּ . עַמִּל וְכַעַס תָּבִיט . וְכֵן זֶה לְחֹדִיעַ כִּי ה' יֵת מִשְׁנֵה בְּמַעֲשֵׂה תָלִים :

בְּנֵי-הַחֲדָם חֵם לְטוֹב חֵם לְרַע וְאֲחֵר שֶׁן הוּא חֲרִיב מִחֲרִץ לֵהֵם : וְיִהְיֶה

וְיִהְיֶה לִיגְדִי מִי שִׁשָּׁל חֲלִי רִיב וּמִדּוֹן . וְיֵשׁ מַעֲרָשִׁי רִיב וּמִדּוֹן הַחֲחִיב יֵשָׁא

וְיִסְכֵּל יַעַר : עַל בֶּן . לִפְעֵי שְׁחִין חֲתָה עֹשֶׂה דִין בְּרַעֲשִׁים תְּרַעַה חֲחֹרֶה

וְחֲחֵלֶם : כִּי רַבִּים חֲרָפִים יִיָּקָם מִמֶּנּוּ לִפְעֵי שְׁרוּחִים הַעֲבַת הַרְשָׁעִים וְרַעַת

הַדִּיקִים : חֲכָוָה עֵינִי רִשְׁיוֹן וְחֲלִישָׁתָה . וְכֵן כָּל אֲשֶׁר בִּשְׂרָו : וְלֹא יֵצֵא .

בְּפִי שֶׁסֶּה רוּחִים שֶׁלֹּא יִנָּח לִנְצָח מִשְׁפָּט הַרְשָׁעִים : כִּי רָשָׁע מִכִּתִּיר אֶת

הַצִּדִּיק . מִקֵּיָּם חֲחֹת לְחֹרֶה לֹו תִמִּיר . כְּעֵינִי כְּחֹו חֲתָה בְּעִינִי : עַל בֶּן

יֵצֵא מִשְׁפָּט מִעֲקָל . עַל כֵּן חֲזַר כִּי הַמִּשְׁפָּט יֵצֵא מִעֲקָל וּמַעֲוֹת . וְכִתִּי

עַל כֵּן לֹא שִׁיק דִּיעַ כֵּיִן :

רָאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְהִתְמַהּוּ תִמְהוּ בִּי-פֶעַל פֶּעַל

בִּימִיכָם לֹא תִאֲמִינוּ בִּי־סֹפֶר : בִּי־הֲנִי מִקֵּים

ארת-הנשד'ים הגוי המר והנמהר ההולך

למרחבי ארץ לדת משכנות לא לו : אים

ונורא הוא ממנו משפטו ושאתו יצא :

וקלו מנמרים סוסיו וחדו מואבי ערב ופשו

פרשיו וחדשיו מרחוק יבאו יעפו כנשר חש

לאכול : בלה לחם יבוא מנמת פניהם

קרימה ויאסף כחול שבי : והוא במרכים

יתקלס ורוזנים משחק לו הוא לכל מבצר ישוב

ויצבר עפר וילכדה :

ראו : חמר כנר יצחל רחן בנים והכינו כי מהר יעל לחם המזיקת :

והתמהו תמהו : הכפל לחוק חתמה לרוב מעשה הרע שיעשה נכבד ער :

והתמהו מבין תשעל רינו והתמהו : ות תשעל נכלות כלב ת השד :

בי פעל פעל בימים : זה לער כי בדורו מלך ע : ותשעל קול השם

יבצר : ופועל אס : לא תאמינו כי יספר כי יספר ככס תשעל הרע

וחקקה לח תמיו : כי הננו : רב הנני כלבן חס יבצר :

ישעה לל והנמהר : נמהר במעשיו לא ישיב מת עשה : וכן ולב נמהרם יבין

לרע : איום ונורא : חס תמר מעל חמה : ממנו משפטו

כי לא יעמד לעזרת עם אחר כי ממנו יעל מעשיו שיעשה בעמים : וכן שאתו

שיתלח על קני : וקלו : נהרן : עין חרוד וחריטות : מזובי

ערב : כי וזכים כעת על יצחל כקרו : ופשו פרשיו : וכו

נחוס ג : ערשיו : כמו שערש ערש ערש : נחוס וירדן פרשיו : חש

לאכול : ממחר בעוף חל החלל עירוק מרחוק : והשד יעוף נבוק משחר

העושות וממהר בעוף לשיבד וכו השד : וית בעשרה רשעים כליל כל פי ענף

: בלה לחם : לעשות חס יב : נכרת פניהם קרימה פי חלול מן

בראצית כל : חמר יב : בעות טעם כלול רוח הקד : שהי עה שחקת והקשת

ענקים : והמשד פי רב טעם : וכן ר' מקבל חסיון : והנה לח רח נבך טעם

מרח חלח מערב : כי חס כלל חל ח' עניה למערב : כי בכל מורח לח :

חלח יתשד קרימה כירך תמיון כלל חמר כקרימה : כל נח טעם יהיה

יחולל כל : בעות טעם כמו רוח הקד : שהי עה : והוא : תקלס : וכן יתקלסו

בר ושי שיתמיד הקענ עליהם : הנה חס מתעל כלל חס : ויצבר עפר :

חקה עם רב כעש וילכדה וכו חס : כער כשרה שחי : וכו מבצר והי

עיר

חבקוק

ה

עיר בצורה : או עי וועבר עפר למלכות החשירות אשר כביד חומת העיר .
ועתה יועץ ועבר מליחת וחוץ כל עשר . וכדברי רזל מוליח כבצא :

או חלף רוח ויעבר ואשם זו כחו לאלהו :

או חלף : או בדלותי העליתני חלף ויעבר רוחו יתע מן המדה והתנחל
ברוחו מחד : ואשם . ועי אשר כדבר חזק שאמר זו כחו לאלוהו שאמר
כי חלוהו שחור טעלו נתן לו זה חכך שמועך כל העמים . ואמר הנביא
אלהו לשון יחיד דרך קלון . כי דעת קצת המשרשים . ואין עיך שהרי מעתה
חלוה לשון יחיד כי מי חלוה מבלעדי ה . חלף חלוה נבא שמים . וזולתו . כלים יח
ויועץ עתה בזמן על דרתימת רוחיה עלוהי עיך ממכסותיה וחב על דאקני חיוב לו
יקרף לטעותיה :

הלוא אתה מקדם יהוה אלהי קדשי לא נמות

יהוה למשפט שמתו וצור להוכיח יסדתו :

טהור עינים מראות רע והביט אל עמל לא

תוכל למה תביט בונדיים תחליש בבלע רשע

צדיק מפניו : ותעשה אדם ברגי הים ברמש

לא משל בו : בלה בחפה העלה יגרהו בחרמו

ויאספהו במבמתו על בן ישמח ויגיל : על בן

יובה לחרמו ויקטר למבמתו כי בחמה שמן

חלקו ומאבלו בראה : העל בן יריק חרמו

ותמיד להרג נזים לא יחמול :

הלא אתה מקדם יהוה אלהי . ואיך חוץ יתן כחו לחלוהו אשר חוץ

עשאו חלף יבן כי חתה מקדם ה חלף קדשי . כי חתה המכיר כי וכן עיך

ישאל מכירים כי וידענו כי חתה חלפנו וקדשנו . כמו שאמר הנביא חתה

ה קדושכם . ואמר גזל ישראל קדשו . חתך דעת לו שיתן חכך לחלוהו

וכושר בן : לא נמות . ית שלח נמות על ידו כי חתה עתה לו חכך חתה
ואם עתה לו כח להחריב חרענו ולהגלותנו לא נתן לו כח להמיתנו ולטלותנו
להכחידנו מנו : ה למשפט שמתו . כי חתה שמת לטוט על ידו המורדים
בך A.iii.

הבקוק

ו

וככל הענין במלך ואמר צור להוכיח וסדרתו. וזהו שכתב טר כל
העולמים יקרת להוכיח בו גוי חרשע : וסדרתו. העמית חוק כיסוד הכנין :
לא נמות. הנה אחד משמות אשר שם תיקון סופרים כי לא תמות היה
כתב : ועל דרך זה תבסס יונקן מימדן קיים לעלמית : טהור עינים.
אזה שכתב טהור עיני שלא תוכל לרחות דע כי אזה טוב וצוחר בטובים ומוחס
בדעים ולח יחית כך שכתב דע וכתב חל עמל. כלומר שתוכל עשירי
ותניחם לעשות הדע. וטעם לח תוכל לטוב רבד שחוק העד חכמה וטובת.
תלים ה' וכן אמר דוד לח יגור דע. חס כן חס תמה למה תביט בוגדים והם תכשר
המריע לישאל : תחריש : כי ישר חל חשתי שם ראשנים צדיק : הם מוכשר
עז ועמו ואחר תחריש שם יבכעו וישחיתום. וחל צדיק ממע בוכע צדיק
במדבר ר' גמור חן בוכע : בבלע. בבלע חס הקדש : בכה : מראות דע.
בדמבר יח בלח ב' ולח שקודין בבית ופי בדע כמו ולח חרקה בדעת סדרו השגתו. כי
ישנה לב' עורר לבו מתי המסורת כי זה מכתות דע נשל ישעת מראות כדע. וכן קיח
המסורת קדמחה דישעמו מראות ברע תניין דתי עשר מראות דע. וזה
טסוק קיח לח יחלישנו ולח ימיר חותו טוב כדע חו דע בטוב : ותעשה
עשית בעי חרס לטע עבוכד נע כמו הדגים אשר בים שניר חרס חותם לרוב
חין מות חיליו הערים יצורו חותם בחכה. חו כמו דמש הקדמה וחס
השרעס הקטעס שיתמש חרס מהם כמו שידע כי חין מושל בו שימיעתו.
כן עשית בני חרס העקר לטע זה חרשע : בלה בחכה העלה.
כל העולם העלה עבוכד נע בחכתו. ולח שהמשיל בעי חרס לרבי חיס ועבוכד
נע כפיד חל בחכה בחרמו ובמכמרתו. ומלת העלה משונה בעקוד
יהושע : מהמנהג כי החל עורה בעי והעין בשני וטעם. וכמוהו למה העבדת
תלים חל העבד : עוררו יאספתו. כמו יגורו מלחמות : בחרמו בזנ בדשיות. וכן
מיכה ו' טורו חרס. משעם חרמים : ויאספתו במכמרתו. הענין בטוב במלך :
יחזקאל כ' על כן ישמח ויגיל. על כן כשהחז מציח במעשי וכוזב הכל בדענו הנה
שמח : על כן יזבח לחרמו. חיו מורה הכח הזה ללח ית חלח
לעצמו ולחילו. כי אמר בכח ידי עשיתי. חו עי לחרמו לחלוהו. כי
חושב כי הנה הנותן לו כח לעז ולחסקם. והנה הנה חרמו ומכמרתו ולו יזבח
ויקטר בשובו חל עירו בשלל ובצבי עצם : כי בהמה שובן חלקו. בהם
שיר ד' בחרמו ובמכמרתו : וטאכלו בריאה. זה בריאה. וכן בעיר הקטנות
הענים הקטנות. חו טירושו בחקדון כי חיללה לשון נקבה ומאכל כמו
שמות י' חילק. וכן עז בח השמש תשיבו לו. וארכב עליה : בריאה. שמעה.
שמואל ב' י' וכן חיש בריח מאד. ובריחות בשד : חעל כן דיק חרמו. חס
שעשית א' על כן שחוז עתן כחו לחלוהו דיק חרמו. כלו כיון שחוז ינותן כחו לחלוהו
בראשית מא' חיר תאריך לו ותגליח דרכו שמדיק יום יום חרמו שבה בשלל רב כמו העיור
שבה ברשת מלח מן העיר ומדיק חותם בביתו ושב לו חל השדה לעד עוד
עז להביח כן הנה מביח שכל לעירו ואחר כך שב לשלול עוד ולהביח.
ואחר טעם לו כח והעלחה והנה הנה כוח כוח כן וינותן כחו לחלוהו והורג גים
בראשית מא' דבס בלי חמלה : עדיק. כמו הם מדיקים שקיים :

עַל־מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמְדָה וְאֶת־יָצְבָה עַל־מִצּוֹר
וְאֶצְפָּה לְרֹאוֹת מֶה יִדְבָּר בִּי וּמֶה אֲשִׁיב עַל־
תּוֹכַחְתִּי :

על משמרתני אעמוד . חזק הנביא על זאת המבוכה שאני בה אני שומר
ומנע מה יעניי חזק יתברך בהצלחת הרעע : מה ידבר בי כרוס העבולה
כמו רוח ה' דבר בי . ומה שאמר ומה אשיב ל' מה אשיב לשואלים אותי
כי לא אני לבדני עבור על זה הענין . ומה שאמר ואתיצבה על מצור ל'
כאדם שצוים עליו ויין לו מנוח כן אני חזק לי מנוח מוזת המבוכ מדוע דרך
רעע נלחם . וכן עתיד משמש על מערכת . ורבו ט' מה שאמר על מצור שעב
עונה ועמד בתוכה . ואמר חזק וז מכאן עד שתאמר לי מעט מה הארכת
לרשעים :

וַיַּעֲנֵנִי יְהוָה וַיֹּאמֶר בְּתֹב חֲזוֹן וּבְאֵר עַל־הַלְחֹת
לְמַעַן יִרְוֶיךָ קוֹרָא בּוֹ : בִּי עוֹד חֲזוֹן לִפְנֵי עֵד וַיִּפַּח
לִקְצֵי וְלֹא יִבֹּב אִם־יִתְמַהֲמַה חֲבֵה לֹו בִּי־בֹא
יִבֹא לֹא יֵאָחֵר : הִנֵּה עֹפֶלָה
לֹא־יִשְׁרָה נַפְשׁוֹ בּוֹ וַצְדִיק בְּאִמּוֹנָתוֹ יִחְיֶה :

ויענני . כתוב חזון ובאר על הלחות . הנה ענה לו חזק ית' כי שלות זה
הרעע שהיה תמה עליו לא תעמוד וגם יכולתו שהיה מתנחל על חזק יתברך
גם כן לא תעמוד ואמר לו זה בדמו . ואמר לו כי זה יהיה אחד זמן לא
מיד . וזה ראוי כתוב בספר דניאל כי עשה לו חזק ית' דברים להכחיש
דעתו החסרה שהיה יותן כחו לעצמו או לחלוו . תחילה החלוס שהיה לו
ולא מעט לו פועל לא ע' חכמיו ולא ע' כומריו עובדי האלילים חלל ע' דניאל
שגלה לו חזק יתברך החלוס הסתם החזק . ודניאל חזק לו החלוס והשתדל
בשם חזק יתברך . וכוח חזק לו מדעתו החסרה ועת' חכח וקיכולת לאח יתברך
וכן בדברי חזק מישאל ועזריה חזק לאח חכח וקיכולת . ועוד בדברי
עצמו שהיה מתנחל בהיכלו ושתחוס חלכה דעתו ממנו ושב כחיות השדה וזר
עמק י' חזק . וגמול דעתו אשר עשה לישראל לא השיב לו לעצמו כי כבר
נתן המלכות לו ולבניו ולכן בניו . ומבלשע בן בניו נטרע על ידי מנושה שהיה
מתנחל על חזק יתברך ושתק בכלי בית המקדש הוא וכל ביתו גדולים וקטנים
וכתיב ביה בליילי קטיל בלשע מלכא כשדחה . ועזרנו הכשרים וחזק
בכל על ידי כורש ודריוש . והצדיקים מהם שהם ישראל ועלו בתוכם וקדשו
עליהם

שמאל ב' כ"ב

דניאל ח

עליהם כדא שיטובו לארעם . והנה ענה לו החל יתבקר על הצלחתו הרשע .
 והמתבונן יתבונן על האחר וידאח כי משטמי החל יתבקר ישרים . ומה
 שענה לו החל על זמן נקמת הרשע אקח החל יתבקר נקמתו ממנו מת יחיה
 הוא ברמז חלף שהביא הכין מתוך החזון מת יחיה מועדו וקט . ואמר לו
 החל יתבקר כתוב חזון למועד וגומר . רועה לומר שיכתוב החזון הזה בספר
 ברמז כמו שהיה : כי עוד חזון למועד . רועה לומר שלא תגלה
 המועד . ואמר לו עוד ובאר על הלוחות . שיכתב החזון בכתב יד על
 הלוחות לא על הספר : למען ירוץ קורא בו . בעבור מי שיקרא בו
 מאנשי רודו שידון בו לקראו ולהבינו למען לא יהיו נבוכים בהצלחת זה
 הרשע . אבל בספר יכתבו ברמז . כי מה שיכתב בספר יעמוד ימים רבים .
 וכתב החזון יבייח ויחיה חסד הדוד ההוא שיבייח נקמת אונתו רשע הרמזו בספר .
 וכן אמר לישראל הנביא . אמר בזה כתבה על לוח חתם ועל ספר חקק ותחיה
 ליום אחרון וגומר : כי עוד חזון למועד . והו המענה שענהו החל יתבקר .
 החזון הזה לא יחיה מעתה חלף עוד יחיה למועד אשר יערינו : ויפח לקץ .
 והחזון הזה ידבר לקץ . כלומר לא דבר לזמן הזה חלף לחיות קץ העתיד
 לחיות והוא לע שנה מחברות ירושלים : ולא יבזבז . כמו אשר לא יבזבז
 מימיו . כי עכש יחיה : אם יתטהר חכה לו . אם יאחר קקן הזה חכה לו .
 אמר כנגד חתם שגלו מירושלם והאריכו ימים עד שיצאו מגלות בבבל : לא
 יאחר . שירוש לא יאחר מהמועד הקטב לו כי על כל טעם יהיה ביומו . וכן
 תרגם יונתן בזמנה יתק וכל יתעכב . ואחזל שירש כי לא יאחר כמו לא יסוף .
 כלומר לא יסוף שלא יחיה . כשירוש לא יסוף מורעם . ואחרית שירוש
 סוף : הנה עפלה לא ישרה נפשו בו . אמר מי שלא ישרה נפשו
 בעצמו ואין לו חמונה בחל יתבקר גבהה נפשו והתנשאה ולא תפחד שיבא הרע
 ובוה היה נשע נבוכד נע ועש כלשע בן בניו שנתבאו כיגד החל יתבקר :
 וצדיק . אבל העיקר אינו כן כי נפשו שפלה ומשחר תמיד מהחל יתבקר .
 לטיק יחיה באמונתו בחל יתבקר וינצל מהרעה שתבא לרשע . ואילו הם ישראל
 שגלו לכבד עם עריקיהו שנקעו בגלות ולא עברו עבודה זרה והאמינו בחל
 יתבקר . וכאכב כורש בכל ונהרגו הכשדים ישראל שהיו עריקים חיו באמונתם
 בחל ית ונצלו מחרב הפרסיים ונצלו מגלות בבבל : עפלה ענין גבהות הלב
 וזרין . וכן ויעשילו לעלות חל ראש הקד . ורבי אחי רבי משה זל
 שירש הנה עופלה מן עופל וכתן שהיה מבזבז גבוה . אמר מי שלא ישרה
 נפשו בו עפלה . כלומר תשים עצמך כעופל וכתן להצב שם משען חסיד ולא
 נצוב לחל ולא תבקש ממנו להשלה . אבל העיקר לא יעמר להצב במבזבז
 כי באמונתו יחיה :

ישעיה ב'

ישעיה נ"

ישעיה ט'

במדבר י'

ישעיה ל'

וְאֵף כִּי הֵינָּה בִּגְדֵי יָהִיר וְלֹא יִטְרַח אִשָּׁה
 הַרְחִיב בִּשְׂאוֹל נַפְשׁוֹ וְהוּא בִּפְתָּלֹת יִשְׁבֵּעַ
 וַיֵּאסֹף אֵלָיו בְּלִי חַיִּים וַיִּקְבֹּץ אֵלָיו בְּלִי חַיִּים
 וְאֵף כִּי חֵי

וּאֵף כִּי הִינֵן בּוֹגֵד. שׁוֹמֵר חַיִּים. וְכֵן לֵץ חַיִּים לֹא שׁוֹמֵר חַיִּים. וְשׂוֹמֵר לִבָּם כְּמוֹ
 יִין. שׁוֹמֵר יִין. כֹּל כֹּל דֹּשֵׁעַ יֵשֵׁב לוֹ הַחֵלֶל גְּמוּלוֹ חֵם בְּקִרְבּוֹ חֵם בְּרִחוֹק כֹּל שֶׁכֵּן
 זֶה הַדָּשֶׁע שׁוֹמֵר חַיִּים וְהוּא עֹבֵד עַד שֶׁהִיא שׁוֹמֵר יִין מֵאֵד וּמִתְשַׁכֵּר. לְעִיכָר
 הִיא מִקֵּיד בְּמַעֲשָׂיו וְלֹא הִתְבּוֹנֵן מִהָּ יַעֲשֶׂה וְהוּא הִיא הַיּוֹד בְּלִי חֲמִלָה וְהוּא הִיא
 בּוֹגֵד בְּאֻתָּם שֶׁהֵיוּ עִמּוֹ בְּשָׁלוֹם. וְהִיא גְּבֵר יְהוֹד. כְּלוּמָר גַּם רֹחַ. וְלֹא
 יְנוּחַ. לְעִיכָר לֹא יַעֲמֹד בִּינוֹחַ מִלְּכֻתוֹ לְחֹדֶךְ יָמִים אֶלֶף עַד שְׁבַעִים שָׁנָה
 תִּכְלֶה מִלְּכֻתוֹ. אִם אָמַר וְלֹא יְנוּחַ עַל עֹבֵד עַד עֲשֹׂמוֹ שִׁנְאָה מִיָּהוּ וּמִחִיכָלוֹ
 כַּשֶּׁעֲרֵד מִבְּנֵי אֲדָם וְהִיא עִם חַיִּים הַשָּׂדֶה. אֲשֶׁר הִרְחִיב כְּשֶׁאוֹל נִפְשׁוֹ.
 כְּמוֹ שֶׁאָמַר הִרְחִיבָה שָׂאוֹל נַעֲשֶׂה. וְהוּא כְּמוֹ הַשָּׂאוֹל וְהַמּוֹת שִׁקְבָלוֹ הַמְתִּים
 לְרֹב וְאִינִים שְׁבַעִים. כְּמוֹ שֶׁאָמַר שֶׁלֹּא הָיָה לֹא תִשְׁבַּעֲנָה.

יִשְׁעִיהָ ק'
 מִשְׁלִי לוֹ

הַלֹּא אֱלֹהִים בָּלֵם עָלָיו מִשְׁלִי יִשְׁאוֹ וּמִלִּיצָה
חִידוֹת לוֹ וַיֹּאמֶר הוּא הַמְרַבֶּה לֹא לוֹ עַד-מָתִי
וּמִכְבִּיד עָלָיו עֲבָטִיט : הַלֹּא פָתַע יָקוֹמוֹ נִשְׁכִּיךְ
וַיִּקְצוּ מִזִּעְזוּעֵיךְ וְהִיטָה לְמִשְׁסוֹת לָמוֹ : כִּי-אַתָּה
שְׁלוֹת טִיִּם רַבִּים יִשְׁלֹחַ בְּלִיָּתָר עַמִּים מִדְּמִי
אֲדָם וְחַמֶּס-אֶרֶץ קָרִיָּה וְכָל-יֹשְׁבֵי בָּה :

הַלֹּא אֱלֹהִים בָּלֵם חֲמֵי שִׁתְמוֹן חֲמֵי אֶלָּי כַּשֶּׁבֶח שֶׁכְּרוּ יִשְׁמְחוּ בְּמַעֲלָתוֹ
 וַיִּשְׁאוּ כֹלֶם עָלָיו מִשְׁלִי. וּמִלִּיצָה חִידוֹת לוֹ. וַיִּשְׁאוּ עָלָיו מַלְיָה. וּמִשְׁלִי
 הַמְלִיָּה וְחִידוֹתֶיהָ חֵם בְּעִבּוּדוֹ. וְהוּא זֶה הַמִּשְׁלִי וְהַמְלִיָּה שֶׁאָמַר כֹּל אֲחֵר
 מִקֵּם עָלָיו הוּא הַמְרַבֶּה לֹא לוֹ. הוּא לוֹ לֹחַ שֶׁהִיא מְרַבֶּה נִכְסִים רַבִּים מֵאֲשֶׁר
 לֹא לוֹ שֶׁהִיא שׁוֹלֵל גּוֹיִם רַבִּים : עַד כֹּתִי. וְכִי הִיא קְבוֹר שְׁלֵעוֹלֶס יְהִיָּה עֲמוֹד
 בִּידוֹ וְכִיד וְדַע : וּמִכְבִּיד עָלָיו עֲבָטִיט. הִיא מִכְבִּיד עָלָיו מִמּוֹן רַב שֶׁהוּא
 עָלָיו כְּמוֹ טִיט עַב שֶׁהִיא מִכְבִּיד עַל גּוֹשׁוֹ כִּי חוּץ טִיט וְעֵשֶׂר וּמִמּוֹנוֹ גַּם כֵּן יְהִיָּה
 טִיט עַב : עֲבָטִיט. מִלֵּךְ אֲחֵר וְעִירוֹשָׁה כַּשֶּׁתִּי מְלֻחַת עַב טִיט כְּמוֹ טִיט עַב.

תָּלִים טַעַ
 תָּלִים טַעַ

וְכֵן כֹּל רַבִּים עַמִּים עַמִּים רַבִּים. בִּירְדָק חֲרוֹץ כְּמוֹ בְּחֲרוֹץ יִירְדָק. וְרַבִּים
 כְּמוֹס. וְהַיָּגֵד טִירָה וּמִכְבִּיד עָלָיו עֲבָטִיט שִׁתְמוֹן לִבְנוֹת מִשְׁכָּן וְלֹא
 יַעֲלִינוּ. וְאֲחֻלֹּל טִירָה הַלֵּךְ יִשְׁאֹב זֶה כִּי קוֹשֵׁה לִקְבֵר יְהִיָּה. וְהוּא עַד כֹּתִי
 וּמִכְבִּיד עָלָיו עַב טִיט עַל קְבֻרָתוֹ טִיט עַב. וְיִתֵּן דֶּרֶךְ מִשְׁלִי עַד אִימַת
 אֶת מִתְקִיף עַל תְּקִיף חֲבוּץ : הִלֵּךְ פָּתַע. הִלֵּךְ חֲשַׁבְתָּ בְּהִתְחַלְּוֹתָ כִּי
 תִּהְיֶה בְּקִיר וַיִּקְוֶמוֹ טַעַע יִשְׁכִּיךְ וְחֵם הַתְּלַעִים : וַיִּקְצוּ מִזִּעְזוּעֵיךְ-כֹּאֲלוֹ יִשְׁנוּ
 וּבִחָדָּךְ יִקְצוּ לִשְׁלוֹם בֶּן וְלִשְׁלוֹם וְלִשְׁלוֹם בְּשֶׁךְ חֲתִיכוֹת חֲתִיכוֹת : וְהִיטָה
 לְמִשְׁסוֹת לָמוֹ. שִׁשְׁמָן בְּשֶׁךְ כֵּן טִי אֲחֻלֹּל. וַיֵּשׁ לְעִשָּׂו כֵּן כִּי יִשְׁכִּיךְ
 וּמוֹעֵצָה אָמַר בְּעִבּוּר בְּלִשָּׁע בֶּן בִּינוֹ שֶׁבֶח עַל בָּבֶל שֶׁתִּשְׁחָדֵם חֵיל מֶלֶךְ עִרָם
 וְהָרַב בְּלִשָּׁע וְהָרַב בְּכָל. וַיֵּשׁ לְעִשָּׂו עוֹד כִּי נִשְׁמַר דְּבַר זֶה עַל
 שְׁחֻשָּׁךְ B.i.

חבקות

?

אחשלק מקברו כמו אומר בשעה וחתה השלכת מקברך וגו' וקצו • בילד
 חיתן לבד וקח מעמדת בגניא וילד השרע עולמת מקמכתב: למשכות •
 כמו מי נתן למשקה יעקב ענין בזה • וכתב וקח לעני לקח • כי אתה
 שלות • מבורת שלל ומענינו וכן ישלוח • בשקל קבות יסבוך • יתר עמים •
 מה שיתק מן העמים שלא עלות חותם והם מרי ושרם • מרמי אדם וחמס
 ארץ • זה הרע יבא לו מרוב דמים ששטן ומחמק ששעה בארץ • קריה ופל
 יושבי בה • וקיה הורס הקדויות והורג היושבים בהם • וית וחמס ארץ וחטוף
 חרעם דישראל וגו' קרתם דישראל • לל ידושלם :

ישעיה יד
 ישעיה מז

הוּי בַּצֶּע בַּצֶּע רַע לְבֵיתוֹ לְשׁוֹם בְּמִרוֹם קָנוֹ

לְהַנְצֵל מִבֶּרְעַר : יַעֲצֵת בִּשְׁת לְבֵיתָךְ קָצוֹת

עַמִּים רַבִּים וְחוּטָא נַפְשָׁךְ : כִּי־אֲבִן מִקִּיר

תִּזְעַק וּבָפִים מַעֲיָן יַעֲנֶנָּה :

הוּי בוצע בוצע רע לביתו • חיו לנבוכד נצ שהיה בוצע בער רע וגוול חת
 העמים בעבור ביתו כלומר לבנות ביתו בנן עלה וחזק • לשום במרום קנו •
 כי בעה מגדל חזק וגבוה • להנצל מכף רע • כי חשב להנצל בו אם יקומו
 הגוים עליו שהיו מבקשים רעתו • וחוז חיה הורס עני העמים ומביל העמים
 והאכזבים לבבל לבנות העיר וביתו • וכן התנחל הוא כלליתו בתוך היכלו •
 כמו שכתוב בספר דניאל לקצת ירחין תרי עשר על היכל מלכותו די בבל
 מקלך הוה • ענה מלכא ואמר הלך דא היא בבל דכתת די חנה כעיתה לבית
 מלכו בתקף חסני וליקר חרדי • יעצת בשת לביתך • בזה הכנין שבת
 מבולה יעצת בשת כי כשיבאו האויבים ויהרסו הכנין יהיה בשת לך ולורעך
 שיהיה באותו חומן: קצות עמים רבים וחוטא נפשך • שאתה חייית קווע
 וכורת עמים רבים לבנות בניך וחייית חוטא בעשך • וכן מתעברו חוטא נפשו •
 חוטא בעשו: קצות • מקור מן החל • ומענינו מן הרעש מקצה רגלים •
 כי אבן סקיר תזעק • אמר על דרך משל כלו כל כך ידוע ויגלה לכל
 כי בניך מבולה עד שהאבן תזעק מהקיר שהיא בנויה עם חנה מבולה •
 ובפים טען יעננה • והכנים מהעץ יענה לאבן גם חנה מבולה • יעננה •
 לל יענה חותם • ובפים הוא מרחיק קרוי חבתי • וקרא חרית גם כן בשים •
 ושרוש טען כמו אומר סקיר כי כמו שתזעק האבן מהקיר שהיא בנן
 האכזבים כן יזעק הכנים מהקרוי שהיא בנן העמים • ויונתן תרגם ושיטא מבו
 מדישא עני לה • לל חתיכה מהקורה • שיטא כמו בו ששיטא עבודה וזה
 היא ושטחיה חסורים • מדיש היא קורה כמו בול מדיש וכנחו בבירה :

דניאל 4

משלי 3
 משלי 10

הוּי בְּנֵה עִיר בְּדָמִים וּבִזְנוֹן קָרִיָּה בַּעֲוֹלָה :

הֲלוֹא הִנֵּה מָאת יְהוָה צְבָאוֹת וַיִּיגְעוּ עַמִּים בְּדִי־

אֵשׁ וְלֹא־מִים בְּדִירֶיךָ יַעֲפוּ : בִּי תַמְלֵא הָאָרֶץ

לְדַעַת אֶת־כְּבוֹד יְהוָה בְּמִים יִכְסּוּ עַל־יָם :

הוּי בֹנֶה. הַעֵינ׳ מְבֹרָךְ לַמַּעֲלָה בְּהוֹי הַרְשָׁעִין : הֵלֵא הִנֵּה טָאֵת ה׳
צְבָאוֹת. הַעֲסֹק הוּא וְהַבֹּא חֲתִירֵי אֵם וְשֹׁרֵם עַל עֵינ׳ הַעֲרָשָׁה שְׁחֹף כְּעֵינ׳ לֹא
יִהְיֶה פִּירוֹשׁ כֵּן. הַלֵּל הֵנָּה יִבֹּא מֵאֵת ה׳ צְבָאוֹת וַיִּגְעֻ עַמִּים בְּדִי אֵשׁ יִכְיֶרֻ
הָעַמִּים אֲשֶׁר הָיוּ עִם עֹבֹד עֵז וְעַם וְדָעוּ וְחָם הַכַּשְׂדִּים וְהַנַּסְמְכִים אֲלֵיהֶם
כִּי יִגְעַתֶּם קוֹטֶה לֵאמֹר וְלִכְלִיִּן כְּשִׁיבָאוּ עֲלֵיהֶם חֵיל מְדִי וְעַד וַיִּחְרִיבוּם וַיִּהְרֹקוּ
הַכְּנַעֲנִים אֲשֶׁר יִגְעוּ בָהֶם וְהִבָּאוּ שָׁלֹל הָעַמִּים לְכַבֵּל. יִדְעוּ אִזּוּ וַיִּכְיֶינּוּ כִּי יִגְעַתֶּם
הִיתָה לֵאמֹר וְלִכְלִיִּן וְלִרְיִק. כְּמוֹ שֶׁאִמְרָה יִדְמִיחוּ חוֹמַת כְּבֵל הַרְחֵקָה עֲרֵעַ
תִּשְׁתַּדְּעַ וְשִׁעֲרֶיהָ הַנְּבֻזִים בָּאֵשׁ יִשְׁתַּן. וְכַעַל הַעֵינ׳ בַּמַּלְוֹת שׁוֹנִית וְאִמְרָה וְלֹא־מִי
בְּדִי רִיק יַעֲפוּ : בִּי תַמְלֵא הָאָרֶץ לְדַעַת אֶת־כְּבוֹד ה׳. שִׁרְשׁ כִּי

יִדְמִיחָ לֹא

דְּעִיחָ לֹא

דְּעִיחָ לֹא

יִדְמִיחָ עֵל

אִיבֹב לֹא

שׁוֹעֲטִים ו

יִשְׁעִיחָ יֹא

יִדְמִיחָ לֹא

יִכְיֶדוּ הַכֵּל וַיִּדְעוּ כִּי מִהַשֵּׁם הִיתָה הַנְּקָמָה הַזֹּאת נִקְמַת עַם הַשֵּׁם וְנִקְמַת הַיִּכְלֹו.
כִּי לִנְכוֹד עֵז הַבִּיחַ דְּבַר שֶׁלֹּא שְׁטַרְדִּי מִכֵּן אֲדָם בַּעֲדֵי הַדְּבַר בְּשׁוֹי שֶׁהִיא
מִתְנַחֶה כְּמוֹ שֶׁאִמְרָה עוֹד מִלֵּתָא בְּשׁוֹם מִלְכָּהּ וְכוּ׳. וְגַם לְכַלְטֵשֶׁר בֵּן בִּנְיָ הַבִּיחַ
אֵת גְּדוֹל בְּמָה שֶׁנִּתְּבַּר בְּכוֹתֵל הַהֵיכָל וְכִיָּה בְּלִילִיחַ קָטִיל בְּלֵשֶׁר מִלְכָּהּ
כְּשֶׁרָחָה. וְכוֹרֵשׁ מִרָחָה אִמְרָה אֲחֵר שֶׁכֶּבֶשׁ בְּכָל כָּל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ עַתָּה לִי הִיא
אֲלֵהִי הַשָּׁמַיִם. הֵנָּה כָּל הָעַמִּים הוֹדוּ בְּאֵל יִתְבָּרֵךְ בְּאֵתוֹ הוֹמֵן וְהִכִּירוּ כִּי מֵאֵת
ה׳ בָּא כָּל הָרַע לְכַבֵּל. כֹּהֵן הַדְּבַר יִדְעוּ הַכֵּל אֶת־כְּבוֹד ה׳ תְּגִדּוֹל מֵאֵד : בְּמִים
יִכְסּוּ עַל יָם. יִדְעוּ בְּאֵתָם כִּי הָאֵל מַשְׁבִּיחַ בְּמַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם לֵתֵת לֵאמֹר
כִּדְרֵכֵינוּ : וַיִּגְעוּ בְּשֵׁתִי יוֹדִין וְשֶׁל־יִדְמִיחוּ בְּיֹד אֵיתָן לְכָר וְהִיא מַעֲמִידִת בְּגַעֲיָהּ
וַיֹּד הַשֹּׁרֵם עֲלֵמַת מִהִמְכַתֵּב : בְּדִי אֵשׁ. בְּדִי רִיק. וְשֶׁל דְּמִיחוּ בְּדִי רִיק בְּדִי
אֵשׁ. וְחָם כְּמוֹ בָּאֵשׁ בְּרִיק. וּמִלֵּת־רִי מוֹסַפֵּת בָּהֶם מוֹדָה עַל הַתְּמִידִת הַדְּבַר
וְהַגְדִּלְתָּ. וְכֵן בְּדִי שׁוֹרֵר. בְּדִי אֲרֵבָה לְרֹב : יַעֲפוּ בְּיֹד אֵיתָן לְכָר וַיֹּד
הַשֹּׁרֵם עֲלֵמַת מִהִמְכַתֵּב וְשֶׁל יִדְמִיחוּ וַיַּעֲפוּ. וְהוּא הַשִּׁירוֹשׁ עֲזָה לְשִׁי עֵינ׳ הַשֹּׁרֵם
וְלִשִׁי מִה שֶׁנִּתְּבַר בְּשִׁעֲרֵי יִדְמִיחוּ. כִּי שֶׁגַם כֵּן וְכֵר עַל חוֹרֵבִן בְּכָל זֶה הַעֲסֹק
שֶׁהוֹכִרְנוּ לַמַּעֲלָה. כְּמוֹ שֶׁאִמְרָה כֹּה אִמְרָה ה׳ צְבָאוֹת חוֹמַת כְּבֵל וְגוֹמֵר וַיִּגְעוּ
עַמִּים בְּדִי רִיק וְלֹא־מִים בְּדִי אֵשׁ וַיַּעֲפוּ. אֲכַל לְעֵינ׳ הַעֲסֹק הַבֹּא אֲחֵר זֶה כִּי
תַמְלֵא הָאָרֶץ לְדַעַת אֶת־כְּבוֹד ה׳ אֵף עַל שִׁי שִׁעֲרֵינוּ חוֹתֵי לְעֵינ׳ זֶה יוֹתֵר
עֲזָה שִׁיחִי עֵינֵינוּ לְעַתִּיד בִּימֵי הַמַּשִּׁיחַ. כְּמוֹ שֶׁאִמְרָה בְּנֻזָּת יִשְׁעִיחָ כִּי מִלֵּתָה
הָאָרֶץ דַּעַת אֶת־הַ כְּמִים לִים מִבְּסִים. וְזֶה יִהְיֶה בִּימֵי הַמַּשִּׁיחַ כְּמוֹ שְׁחֹף עֵינ׳
הַשֹּׁרֵם. וְכֵן אִמְרָה בְּנֻזָּת יִדְמִיחוּ כִּי כֹלֵם יִדְעוּ אֵתִי לְמַקְטֵם וְעַד גְּדוֹלֵם.
וְלֹהֵר הַשִּׁירוֹשׁ יִהְיֶה שִׁירוֹשׁ הַעֲסֹק שֶׁלֹּטֵעַ זֶה כֵּן. הֵלֵא הִנֵּה טָאֵת ה׳ צְבָאוֹת
אִמְרָה אֵף עַל שִׁי שִׁדְּרָו בְּנֵי הָרֹד הוּא נִקְמַתָּה בְּכַבֵּל עוֹד יִדְרָו גְּדוֹלָה מוֹד
לְעַתִּיד שִׁיחִי מֵאֵתִי צְבָאוֹת שִׁיחִי הָאֵל יִתְבָּרֵךְ נִקְמַתוֹ מִכָּל הַבּוֹיִם כְּשִׁיבָאוּ
עַם גּוֹב וּמִגּוֹב עַל יִירוּשָׁלַם וְאִזּוּ תִּהְיֶה יִגְעַתֶּם לֵאמֹר וְלִרְיִק. כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבַר בְּנֻזָּת
יִחֻקֵּל וְנֻזָּת וְכִדְרִי :

הוּי מִשְׁקָה רַעְהוּ מִסִּפָּה חֲמַתָּה וְאַף שֶׁבֶר לְמַעַן

הָבִיט עַל-מַעוּרֵיהֶם : שִׁבְעַת קָלוֹן מִכְבוֹד שָׁתָה
גַּם אֶתָּה וְהָעָרַל תִּסּוֹב עֲלֶיךָ כּוֹס יִמִּין יְהוָה
וְקִיקְלוֹן עַל-כְּבוֹדְךָ : כִּי-חֲמַס לִבְנוֹן יִכָּסֵּךְ וְשֹׁד
בְּחַמּוֹת יִחִיתֶן מִדְּמֵי אֶרֶץ וְחֲמַס אֶרֶץ קָרִירָה
וְכָל-יֹשְׁבֵי בָּהּ :

הוּא מְשַׁקָּה רַעְהוּ . עֹבֵד עַד הִיא שׁוֹתָה וּמִשְׁתַּבֵּר כְּמוֹ שִׁכְתָּנוּ לְמַעַלָּה
בְּעֶסֶק וְאֵף כִּי חִיָּין בּוֹגֵד וְהִיא מִשְׁקָה עִמּוֹ מַלְכֵי הָעַמִּים שְׁחֹלֵךְ כְּבוֹלָה וְהִיא
בְּבֶטֶח כְּלָאִים בְּבִיתָהּ וְהִיא מוֹנֵחֶם בְּעַתְּ שֶׁהִיא רוֹעָה לְשִׁתָּהּ וְלִשְׁתָּהּ שִׁשְׁתָּהּ
עִמּוֹ : רַעְהוּ כְּמוֹ רַעְיוֹן וְכֵן מִן גְּבוּרָתוֹ בְּחִתְּשָׁלְכּוֹ בְּעַד רַעְהוּ וְקִרְאָהּ רַעְיוֹן לְשֵׁי
שֶׁהִיא מַלְכִּים כְּמוֹהֶן : מִסְפַּח חֲמַתְךָ . וְהִיא מִשְׁתַּח לְהַם חֲמַת חִיָּין לְמַעַן
יִשְׁתַּח תַּמִּיד וּשְׁתַּבֵּר . וְהוּא וְאֵף שִׁכְרֵי . וְגַם הִיא מִשְׁכֵּר חֲוֹתָם עַל כִּדְמָם חֲשִׁילוֹ
לֹא יֵדַע כִּדֵּי לְחִתְּשָׁלְכּוֹ וְלִלְעֹב עֲלֵיהֶם . וְהוּא לְמַעַן הָבִיט עַל מַעוּרֵיהֶם .
שִׁשְׁתָּהּ וּשְׁתַּבֵּר כְּמוֹ שְׁחֹלֵכֵי בֵּת וּשְׁכָר וּשְׁתַּבֵּר כְּתֵךְ חֲקֵלָה : מַעוּרֵיהֶם .
כְּמוֹ עֲרוֹתָם חָף עַל שֵׁי שֶׁהֵם שֶׁ אֲרָצִים וְכֵן מִשְׁכֵּר מַעוּרֵיהֶם שְׁשׁוֹתָה וְעוֹדָה :
מִסְפַּח-עֵינַי רִבּוֹק . כְּמוֹ שְׁחֹלֵכֵי עַד . תַּחַת חֲרוֹל יִשְׁתַּח : חֲמַתְךָ . כְּמוֹ וְיִכְלוּ
הָמִים מִן חֲמַתְךָ . חֲבֵל חִיָּין מִמִּשְׁכָּלָהּ חֲלָף מִמִּשְׁכָּל חֲמַת מִיָּין . וְהַחֲמַס רִבִּי
חֲבֵרָהּ חֲלָף שִׁדְּשׁ הַעֲסוֹק הוּא דֶּרֶךְ מִשְׁכָּל מִשְׁקָה רַעְיוֹן כּוֹס חֲתֻעָלָה וּמִשְׁכָּרָם
בְּחֲמַתָּהּ וְשִׁדְּשׁ חֲמַתְךָ כְּמוֹ חֲמַת מִים כְּמוֹ שְׁחֹלֵכֵי . וְיִשְׁתַּח עֲלֵיהֶם כְּשֶׁהֵם חֲמַתְךָ
כְּמִשְׁמַע מִן חֲחָף וְחֲחָמָה . וְחֲמַר זֶה עַל דֶּרֶךְ וְחֲחָרָם בְּחֲמַתְךָ : לְמַעַן הָבִיט .
לְמַעַן יִדְּאָה קְלוֹנָם לְכָל וּשְׁתַּבֵּר . וְכֵן הוּא שִׁדְּשׁ שֶׁהִיא הַעֲסוֹק דֶּרֶךְ
מִשְׁכָּל לְשֵׁי שְׁחֹלֵכֵי תִסּוֹב עֲלֶיךָ כּוֹס יִמִּין ה' : שִׁבְעַת קָלוֹן . שְׁבַע
מִקְלוֹן מַלְכֵי הָעַמִּים . כְּלוֹמַר מִלְחַת רַעְיוֹן עֲשֵׂךְ לְחִקָּל (כְּבִידִי חֲרֵץ וְחֲקֵלָה
חֲקֵלָן יִשְׁתַּח מִן הַכְּבוֹד : שָׁתָה גַּם אֶתָּה . תַּשְׁתֶּה גַּם אֶתָּה כְּמוֹתָם שְׁתִּיחָה
נִקְלָה לְעֵינֶי כָל . כְּלוֹמַר בְּחֹתָם כּוֹס קִלּוֹן שֶׁהִיא תַּשְׁתֶּה גַּם אֶתָּה . וְכֵן הִיא
עֹבֵד עַד נִקְלָה בְּחִיָּין כְּשֶׁעוֹדֵר מִכָּע חֲרָם וְדֶרֶךְ בֵּין חֲחִיָּין . וְכֵן בְּחֹתָם
שְׁחֹלֵכֵי מִקְבָּר . וְהוּא וְהָעָרַל תִּשְׁתַּח עֲלֵיהֶם . כְּמוֹ שְׁחֹלֵכֵי מִקְלָה מַלְכִּים
לְהַשְׁקוֹת לְשִׁכְרָם כִּדֵּי שְׁתִּיחָה עֲלֵיהֶם . וְכִדְמָה שִׁכְתָּנוּ יִחִיה וְהָעָרַל כְּמוֹ הַשְׁתֵּךְ
וְהָעָרַל כְּמוֹ כּוֹס חֲתֻעָלָה . כְּמוֹ שְׁחֹלֵכֵי תִסּוֹב עֲלֶיךָ כּוֹס יִמִּין ה' . כּוֹס חֲתֻעָלָה
שְׁכַבְתָּ עַל כָּל הַגּוֹי לְהַשְׁקוֹתָם עַל יֶדֶךְ חֲחִיָּין שְׁתִּיחָה תִסּוֹב עֲלֶיךָ חֲחֹס
לְהַשְׁקוֹתָם כְּמוֹ שְׁכַבְתָּ בְּשֶׁשׁ יִמִּיהוּ קָח אֶת כּוֹס חִיָּין חֲחָמָה וְגו' : וְקִיקְלוֹן
עַל כְּבוֹדְךָ . קִיקְלוֹן יִבָּח לְךָ עַל כְּבוֹדְךָ . קִיקְלוֹן מִלְחָה מוֹדְכָה מִן קִיָּא וְקִלְטָן .
לֹא קִיָּא עַל קִלְטָן . וְכִדְמָה קִיָּא לְשֵׁי שֹׁכֵר הַשְׁכָּרוֹן כִּי הַשְׁכָּרוֹ מִקִּיָּא . וְכֵן חֲמַר
כְּחֻשָּׁתָם שְׁכָר בְּקִיָּא . וְשִׁדְּשׁ וְהָעָרַל וְחֲחָרָם . שִׁי עֵינַי עֲרוֹם . וְכֵן עֲרוֹם עֲרוֹם
עֲרִיבָלָה : כִּי חֲמַס לִבְנוֹן יִכָּסֵּךְ . שִׁי חֲחָמָה שְׁעִיָּתָה לְכִבְיוֹן . וְהוּא
דְּבָרִים א' חֲרֵץ יִשְׁלֵ . כְּמוֹ שְׁחֹלֵכֵי הַקֵּד הַטּוֹב הוּא וְחֲחָרָם . חֲחָמָה חֲחָרָם יִכָּסֵּךְ וְיִחֲבִיד עַד
שִׁלָּה תִשְׁתַּח

מִשְׁכָּל מִשְׁכָּל
מִשְׁכָּל מִשְׁכָּל
מִשְׁכָּל מִשְׁכָּל
מִשְׁכָּל מִשְׁכָּל

אלה תראה עוד : ושור בחמות יחיתן . וכן השור מעשית לשוכנים בה יכסך .
ואחר שהמשיג הארץ ללכנין המשיג השוכני בה לחיו שרדסם לשכון בלכנין
שחוז יער עצים . כמו שאמר ולכנין חין די בער וחיתו חין די עולה . וחמם
הארץ חוז חרסת הער' וחכתי והשחתת עני המחכל וזולתם . ושור הכהמות
שחוז משל לבני חרם השוכני בה חוז חרם שער . וכן שיר אחר כן מדמי
ארם וחמם ארץ קרזה וכל יושבי בה . וכבר פי' כי קריח חמר על
ירושלם . ול יונה פי' כן חמר למלך בכל החמם מעשית ללכנין שחוז ארץ ישראל
יכסה חוקר כלו ישוב חמך בראשך . אחר מעשית כמה דעות לקום ישובו ויתולו
על ראשך . כי כן שור בחמות יחיתן . כי השור שיעשו הכהמות בטורם טרף
רב ימים רבים לקום יחיתן כי בשעם אחת יחטפו עליהן חרבה חשים ויחטפו
ויהרגו חותן . כן חתם כל החמם מעשית כמה פי' ישובו עליך בשעם אחת חכל
ויכסך . חרגם יענת לבגון בית מקדשך . וכן חרגם חוקקלום חחר חעוב חוז
וחלכנין ובית מקדשך : ויחיתן . שרשו חתת וחיד חמורת חכטל חו יחיה
שרשו חית ויחיו שני שרשי וענן אחר :

דברים ג

מה הועיל פסל כי פסלו יצרו מסכה ומורר
שקר כי בטח יצר יצרו עליו לעשות אלילים
אלמים :
הוי אמר לעץ הקיצה
עורי לאבן דומם הוא יורה הנה חוצה תפוש
זהב וכסף וכל רוח אין בקרבן : ויהיה בהיכל
קדשו הם מפניו כל הארץ :

מה הועיל פסל . מה הועיל לו פסלו למלך בכל שחיה מתחלל בו וענן חכח
לחלוקו מה הועיל לו ביום שברו . וכן חמר בעבדות ישעיהו חרע כל קורם
עו : כי פסלו יצרו . חלומן שיערו ופסלו . מה תועלת חיתם בו : מסכה
ומורה שקר . ומה חועלה גם כן חמסכה שערך בה חפסל ומה חועיל בהם
חפסל שחורה שקר לעברו : כי בטח ויצר יצרו עליו . פי' מה תועלת ימצא
בו חיוע שיערו כי בטח עליו . כי בטח על יצרו כלו על מעשה ידיו חמעשה
קרא יצ וחמעשה קרא יצ . וכן יצר חמר חיוערו לח הבין : אלילים
אלמים . שלא עינו אל חקודח חסם : חוי חומר לעץ . דומם .
חמר כללי חוכר ולקבחה כמו חיקם . וכן שבי דומם : חוא יורה . בחמיה
חמר חקודח לו חין חפסב שחורה חך חת חצר חעשה : חנה חוא חפוש
חזה וכסף . חלומר חעוש וחמעשה חוחב וכסף . פי' חיועו חצר חרם חיקבל
חוח כי חקף חוחב חוח חשיך וכל רוח אין בקרבו . ופי' וכל חום חוח חח
חוח חחמיה . וכן וכל חלחכה לח חעשו . וכל חלכ וכל רם לח חחכלו .
וחידומ' חסם : ויהיה בחיכל קדשו . וחין כן ח' ח' חוח חיוות חוח חכל
בשר B.iii.

ישעיה חו

ישעיה כט

ישעיה מו

ויקרא יו

ויקרא ג

בשר ואשפי שהחזי בהיכל קדשו וחזק השמי : הם מפניו כל הארץ . ידלו
מפניו כל יושבי הארץ . כי חזק המשיח בהם ודוהא כל מעשיהם . כמו שאת
עלים לל משמים הכיט ח' דחה את כל בני האדם :

תפלה לחבוקק הנביא על שגינות : יהוה
שמעתי שמעך יראתי יהוה פעלך בקרב שנים
חייו בקרב שנים תודיע ברני רחם תזכור :
אלוה מתימן יבוא וקדוש מהר פארן סלה
בסה שמים הודו ותהלתי מלאה הארץ :
ונגה באור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון
עזה : לפניו ילך דבר ויצא רשף לרגליו : עמד
וימדד ארץ ראה וימר גוים ויתפצצו הררי ער
שחו גבעות עולם הליכות עולם לו : תחת און
ראיתי אהלי כושן ירגזון יריעות ארץ מדין :

תפלה לחבוקק הנביא . זאת התפלה נעשת על דרך שיר משרי תהלים .
על כן אמר על שגינות . כמו שגיון לרוד . וזמ למנצח בגינות . וכן
אמר בו מלת סלה . ואינה כתובה זאת המלה בכל המקרא כי אם בזה
התפלה ובספר תהלים . וענין התפלה על צד ישראל בגלות הזה . וספר זה נקרא
וגבורות שעה החל לישא מיום אשר גאלם ממצר . והתפלה ואמר בדרך גבורה
כי כן יעשה עמם בגלות הזה ובצאתם מחבלות ובמלחמת גב ומגוב .
והחכם רבי אברהם אב"ד פ"י כי תפלה זו על דעב שהיה עתיד להיות . וראייתו
בקרב שני חייו . לל בקרב שני העב . וכן הבנהרים חרה ח' . לל על עערת
המטר . תעור קשתך . על הקשת שיהיה בענין ביום הגשם . וכן כי תרכב
על סוסך . לל על העננים . וכן אמר כי תאנה לא תפרח . ורעת רוב
המשראים על הענין שזכרנו . וכן דעת יונתן . וחזק תבס שגינות ענין
שגה . התפלה שהיו עושות ישראל נחשבי לענין כשגה : יהוה שמעתי
שמעך יראתי . שמעתי קול הגבורה אומ' אלי הגלות הארוך שהיה לישאח
לעתידי ויראתי חזק יוכל לעמד כמה שנים בקרב חויכיו . לשיך חזק מתפלה
לענין ואומ' . פעלך בקרב שנים חייו . ישר' שהם פעלך שאתה עעלתם כמו
שאמר

שאמר על בני ועל טועל ידי תנווני. ואמר הוא עשך ויכוני: חייהו. חיה איתו
 בתוך השנים הארוכים האלה שחיה בגלות שלח יכלה בקרב איויניו: בקרב
 שנים תודיע. בקרב אלה השנים תודיע דברך שיענית להם ואף גם זאת
 בקינתם בארץ אובייתם לך מתקנים ולא בעלתם לבלותם וגומר: ברוגז
 רחם תזכור. בזמן הרגז ותאף שהוא זמן הגלות תזכור להם אהב אבותם
 כמו שאמר וזכרת להם ברית ראשונים. או יהיה רחם יחיד מן רחמים.
 כלום זכור להם רחמך. כמו שאמר וזכור רחמך ה' וחסדך כי מעולם המה.
 ודרך הדש ראם בגימט אברהם. תשבון זה כזה. כלום זכור להם ברית
 אברהם: אלוה בתימן יבא. עתה סגר הגולות והיורדות שהדחה
 חזק לישאל במדבר שיעשה להם כן בעתם מהגלות. תתלה כשעת להם
 תעורה. וזהו אלוה בתימן יבא. כמו שאמר בתורה וזרע מעורר למן.
 כי תמן הוא עשר. וכן בזה פארץ כמו ענף בתורה הוטיע מהר שארץ:
 בסה שנים הודו. וזהו השנים שראו ביום מתן תורה שהיו מזהירי השמי
 והארץ: הודו. שירוש כחו והודו: ותהלתו. והדו מן בהלו עו עלי
 ראשי. וזכר עשר וטארץ כי הם סמוכי להר סיני. ודרך הדש ידוע. וית בתימן
 מדרומה. ורענן כדעת אונקלוס בפי השקוק. ותהלתו ערגמו כמשמע
 ומימרת שבחקה: ונוגה באור תהיה. וזהו מה שאמר בתורה ומראה
 כבוד ה' כהא אולכל בראש ההר: קרנים מידו לו. והו כי קרן עור טע
 משה. כלום היוו ההוא היה מיד האל לו למשה. ואמר קרני בלשון שנים
 כי הטע עני ערץ. וית קרני על הלוחות שנתן למשה שהיו שני והיו מזהירות
 בעליה ובשפת. ושם חביון עזו. שם בסיני נגלה מה שהיה נחבא מעוזו
 עד היום ההוא כי לא היה ביום ההוא לטעו ולאחריו שנגלה לו האל יתברך
 בכבודו הגדול על הר סיני לעני כל ישר. וית חביון עזו על הארון. כמו
 שאמר עליו אלה וארון עוון ושם היו נעמדות הלוחות: לפניו ילך דבר. שירש
 אהל במת מדבר. וחסד רבי אברהם ח' עירש על העמי כשנבסו ישראל
 לארץ כמו שאמר את חיימת אשלח לטעך והמות את כל העם וגו': רשף
 כמו דבר. והעני כטול במלות שונות. וכן ולחומי דשף. והוא חולי הקדחת
 שהיא חמה השודעת וממיתה מהרה: לרגלין. לסבתן. כמו ויברך ה' אותך
 לרגלי: עמד ויטור ארץ. עמד הארון בגלגל ארבע עשרה שנה עד
 שכבשו הארץ וחלקוה במדה וחבל: דאה ויתר גוים. משם דאה והביט
 להר הבנים מן הארץ. ויתר ט' ויקטץ. כמו לעקד בחן על הארץ. כלומר
 כבודו היה בגלגל וזיה מעט גוי הארץ ומשילם לטע ישראל כאלו בראיה
 לבר היה ממיתם: ויתפרצו הררי עד. מאל למלכי כעני וכן גבעות
 עולם. ויתפרצו ענין שביה עם הטיור. כמו וכטעט יטוץ סלע: שחו.
 מטעלי הכטל והוא חסד הכטל מן תחתיו שחתו: חליבות עולם לו. מהלכי
 העולם כלם לאל יתברך. לשיכר יעשה בהם כדענו לקבניה זה ולהטיל זה
 לגר זה ולהחיל זה. ואמר חליבות עולם. כי העולם מתקרב על מהלכי
 הגלגלים והככים. ויונק תרגם טסוק זה על דוד המבול ועל דוד הטלחה.
 כל אלה הדורות שלח היו מכידים בו והיו מרמים שאין אלוה בעולם עמד
 והרץ להם כי הוא ארון הכל ומשניה בכל. כל במלת ויטורד שמרד להם
 מרה

ישעיה מ"ה

דברים ל"ב

ויקרא לו

תלים כ"ה

ויקרא לו

תלים כ"ה

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

דברים ל"ב

מרח כיגר מרח כמו שזמרו חלל ברוחמים קלקלו וברוחמים ערנו : ראה
 ויחר גול . ראה שיעורו כולם במקו אחד לבנות המגדל ובעל עננים וחפצים
 מעם על עני כל הארץ וקדחה להם כי הליכות עולם לו . הררי ער ובגעות
 עולם . על דרך משל כמו שערש . וכתב חתנלי וזויע ארעא וכו' כמו שכתבתי .
 תחת און ראיתי אהלי בושן . הזכיר עתה גבורות שעשה לנו
 במלחמות כושן רשעים על עתניאל בן קין . ובמלחמת גרען עם מדין . ואמר
 במקום און ראיתי אותם אהלים תקועים . כלו במקו שלח היה להם העמדה
 וקיום כי הקים ה' את עתניאל והשיל אותם אהלים : ירגוזן ירועות ארץ
 סדין . רבו אותם יריעות . רל אהלי יריעות ארץ מדין . כי אהל הוה
 עריצת היריעות . ורבו כשבח גרען עליהם כמו שזמר בחלום עליל להם
 שערי ואמר ושל אהל . וימ תחת און שעצית ראיתי אהל כושן שבח
 כושן רשעים עלי בארע וכאשר עשית תשובה להם אהל ית עלי ורבו יריעות
 ארץ מדין מעט על גרען . וכתב כד טלחו בית ישראל לטענתא מסרתינו ביד
 כושן חייבא וכד תבו למעבר אורייתא עבדיית לחן נשין וגבורן ופרקטינו מיר
 מדינאי על יד גרען כד יואש :

אנשים

הַבְּנֵה־רִים חֲרָה יְהוָה אִם בְּנֵה־רִים אֶפֶךְ אִם-
 בֵּים עֲבַרְתָּךְ בִּי תִרְכַּב עַל-סוּסֶיךָ מְרַכְבֶּיךָ
 יִשׁוּעָה : עֲרִיחַ תַּעֲוֹר קִשְׁתְּךָ שְׁבָעוֹת מִסּוֹת
 אֲמַר סֵלָה נִהְרֹת תִּבְקַע אֶרֶץ : רֶאֱוֹךְ יִחִילוּ
 הָרִים זֶרֶם מִים עֲבַר גֵּתָן תַּהוֹם קוֹלוֹ רוֹם יִדְהוּ
 נֶשֶׂא :

הבנהרים חרה ה' . וכד בקיעת הירדן נים סוף . אמר מה זה היה לעמים
 אם חרה אף ה' בהם כשעבקע . ובעל הענין כמלך לחזק ואמר אם הבנהרים
 אפך . אם ערה אהר אף ה' בנהרי אהרי ראיו אהירדן עבקע . וזהו דרך
 משל ומליצה . וכן אם בים עברתך על בקיעת ים סוף . ולא זכר הנשים
 על חסד : כי תרכב על סוסיך . כיגר סוף ודוכבו רמה בים : מרכבותיך
 ישועה . מרכבותיך היו לנו ישועה . וזהו דרך משל לבי אהסוסים מוכנים
 למלחמה ודוכביהם הם המעצחים ברוב אם לא תקיה יד השם בהם כמו שזמר
 אהר חסוס לתשועה . ואמר סוף מוכן ליום מלחמה ולתהוה התשועה .
 ויוענן תרגם הבנהרים דרך משל ה' על מלכיהו ומאדייתיהו דסגיאין כמי
 ערה הוה רבו מן קדמך ה' על מלכיהו הוה רבוך ובימא הורעת לחזן גבורתך
 אדי אהגליתא על מרכבת יקר אהיעך . ועבדת לעמך תקוף ושורקן : עריה
 תעור קשתך . כמו שזמר ידו הגולה אשר עשה במעדים ותשועתו לישראל
 לרוב חסוס כן דמה לתשועה הקצת . ושי עריה ענין גלי . כלו גלית ודוּשָׁךְ
 עליהם

חִבְקוֹק

יז

עליהם. והוא שם כמו עדום ועריה. ותעורר גם כן ענין גלוי חלל שאינו משרשו. כי עריה מנחי הלמד ותעורר עטל מנחי העין. וכן בענין גלוי פשוטה ועורה. למען הביט אל מעוריהם. שבועות מטות אמר סלה. עשית כל זה לקיים שבועות שנבעת לחבות לתת להם הדרך למטות ישר. והו אומר סלה כלו קיים האומר שאמרתי: אומר. שם באהל חרש. קרש: נהרות תבקע. בקעת להם הדרך היבשה לתת להם מים רבים כמי הנערות. כמו שכתוב ויוצא נוזלים מסלע ויורד כנהרות מים. ועל הדרך הזה תי: ראוך יחילו הרים. הרים הוא מלכ כי כענין שמונו וחלו מעט ישר. והו ראוך. דאן העלחות שעשית עם ישראל במדבר ועם מלכי האמורי. וטעם הדחיה כי האמינה הכרחה כמו הדחיה. וכן וירא יעקב כי יש שבר במעי: זרם מים עבר. ורם מים העוברים בידן עברו עד ים הערבה תמו נברתו: נתן תהום קולו. כהבקע מי הירדן נתנו קול: רום יריחו נשא. המי היורדי מלמעלה קמוע אחד וקיה רם מאד כי הירדן היה מלא על כל גדותיו והיו מים רבים. וכשעמדו קמו עד אחד גבוה. והו רום יריחו נשא. התקו נשא ירו לרום. וית בענין אחד באתבלתך על טורף דקיע וגומר:

תלים ע"ה

בראשית מ"ב

שֶׁמֶשׁ יֶרֶחַ עֶמֶד וְכֹלָה לְאֹרֶךְ הַיָּיִץ יִהְיֶה לְגִנָּה
בְּרֶקַח הַנִּיתָךְ : בְּזַעַם תִּצְעַד אֶרֶץ בָּאָף תִּדְרֹשׁ
גִּוִּים : יֵצְאֲתָ לְיֹשֶׁעַ עִמָּךְ לְיֹשֶׁעַ אֶת מְשִׁיחֲךָ
מִחֲצֶת רֹאשׁ מִבֵּית רִשָּׁע עֲרוֹת יִסּוֹד עַד צֹנָאֵר
סֵלָה : נִקְבֹּת בְּמַטְוֵי רֹאשׁ פְּרוּזֵי יִסְעֹרֵי
לְהַפִּיצֵנִי עַל־יִצְתָם בְּמֹדֵל אֲכַל עֲנִי בְּמִסְתָּר :

שמש ירח. במלחמת יהושע עם המלכים שעמד להם השמש וכן הירח עד יקום גוי אויביו: זבולה. בשמי שהם זכול ומעון להם כמו שאמר ויעמוד השמש בחצו השמים: זבולה. הה"ל נוסעת מה"ל לילה כי המלח מלעל: לאור הציץ והלכו. ישראל הלכו בלילה ומצינו רודפי אחריהם לאור הכדקים ואבני הכדר שהשליך ה' בנוסם משי בני ישראל. והכדקים הם חץ הש"י ותענתו. והאויבים נגמו בהם וישראל הלכו לאור. ואנשי שלא הזכיר בעצוק כדקים כיון שהזכיר אבני כדר הרי הוא כאלו הזכיר כדקים כי לא יטלו אבני כדר בלא כדקים. גם אבני הכדר לבנים מבחיקים ונותנים אורה בלילה. וביום ובלילה היתה המלחמה אחרי התעלל יהושע על הירח שעומד גם כן עד יקום גוי אויביו. והנה היה גם בתוך נס שהחיר הירח בלילה עם הכדר:

בזעם. בזעמך על גוים צערת עליהם בארצם. וכעל הענין במלות שונות ואמר באף תדרוש גוים: יצאת לישע עמך לישע את משיחך. כמו שצאת לישע עמך בהכנסם לארץ אבעת גוי כן תצא לעתיד לישע עמך את משיחך

משיחך • כמו שיעזרת לשעם בהכנסם לארץ ז' גוים כן תעז ותושעם ותושעם
 מחבלות וישובו לארצם • ומה שאת יצאת סחצת נקבת עזר במקום עתיד
 ורבים כמוהו • וכברכי העבודה יבא זה ברוב • כי העבודה תעשי שחית עתידה
 הרי היא כאלו עקיימה • לפיכך ירכו בה כלשון עזר • משיחך • הוא משיח
 בן דוד • כחצת ראש מבית רשע • חז תמחך ראש מחיל גוב הרשע •
 ערות • מקור כלומר תגלה יסוד עד טארס • כלומר תמחך ראש והוא
 מלך מנג • וכן תגלה יסוד עד טארס והם שרי החיל והמלכים אשר חתו:
 עדות • עני גלוי • וכן עדו עדו עד היסוד בה • והוא קרוב לראש • ויסוד
 הוא עיקר הכנין וקיומו • לפיכך הוא משל על גולי המחנה • נקבת
 במטיו ראש פרזיו • כלומר במטות גוב עצמו תעקב ראש פרזיו כלומר
 חיילותיו • וקראם פרזיו לטי שיבאו לרוב והם יושבים קביבות ירושלם כפרזים
 יושבי הערוות שמתעשטים בכל מקום שחין להם חומה עתה גרים • וכן חז' הוא
 העלה אל ארץ עדות • ונחל ג' עדות תשכ ירושלם מרוב אדם • ונחל שהקב"ה
 יסלח מהומה בהם שיקבו וימחט חיש כמעט שבידו את ראש רעהו • וכן חמר
 תהיה מהומת ה' רבה בהם וגו' • ונחל חרב חיש באחיו תהיה יסערו להפיצני •
 חותם שהיו סועים להשיעני כלומ' שיבאו ברוח סער עלי להטיף חותם בגוים •
 עליצותם כמו לאכול עני בטסתר • עליצותם ושמתם תהיה להשיעני כמו
 שהי' ביום שחשבו לאכול עני והוא יושלח כשיעזו ממערים ודרך אחריו טרעה
 וחילו וחשבו לאכול במסתר • כלו כי חשבו כי אין ה' רואה ואין כחו בים כמו
 שהיה במערים וחשבו לאכול בשמחה • כמו שחמר • חמר חזק ארדוף חשיב
 וגו' וחמר ויסר את חוטן מרכבותיו • ואז הכירו כי ה' נלחם להם בעבורם • כמו
 שחמר חזקה מטע ישר כי ה' נלחם להם במערים • כלומר ה' כמו שהיה נלחם
 בעבורם במערי' כן נלחם להם עתה בעבורם • כי ראו כי בקע להם הים והעבדים
 כיצחק והם לא יכלו לעבוד כמו שחמר ויהם את מחנה מערים •

העבודה
 עתה
 יושבי

תלים קל

יחזקאל לח
 זכריה ב'
 זכריה י'
 יחזקאל לח

שמות טו
 שמות י'
 שמות י'
 שמות י'

דרכת בים סוסיך חמר מים רבים :

דרכת בים סוסיך • שי דרכת בים על סוסך והעברת את ישר בו והשלת את
 מעים בתחומות וטבעתי • וטעם סוסיך שי למעלה כפסו כי תדבק על סוסך •
 חומר מים רבים • כמו שחמר נעבו כמו עד יוולים • חומר • עד ועבור מן
 חמרים חמרים •

שמות טו
 שמות ח

שִׁמְעָתִי וְתַרְנֹן בִּטְנִי לְקוֹל צִלְלוֹ שִׁפְתֵי יְבוּז־
 רֶקֶב בְּעַצְמִי וְתַחְתִּי אֲרֹנִי אֲשֶׁר אֲנִי לַיּוֹם צִרְה
 לַעֲלוֹת לָעַם יְגוּדֵנוּ : בִּי תֵאָנֶה לֹא תִפְרָח
 וְאֵין יָבוֹל בְּנַפְנִים בַּחֵשׁ מַעֲשֵׂה זֵית וּשְׂדֵמֹור־
 לֹא עָשָׂה אֲכָל גֹּזֵר מִמְּבִלָּה צֶאֱן וְאֵין בָּקָר

ברפתים

בְּרַפְתִּים : וְאֲנִי בִיהוָה אֶעֱלוֹהָ אֲנִילָהּ

בְּאֵלֵהֶי יִשְׁעֵי : יְהוָה אֲדֹנִי חִילִי וַיִּשֶׁם רַגְלִי

בְּאֵילֹת וְעַל בְּמוֹתַי יִדְרִיכֵנִי לִמְצָח בְּגִינוֹתַי :

שמעתי . אמר העבד שמעתי כעבודת העדה שהיו בה ישראל בעת ההיא כיום
 בא גב : וחרגו בטני. לאות שמועה . ובטני רמו ללב כמו המו מע לו . כי
 ללב יכון לשון הרבו והקמיה והשמחה וההשקט לח לבטן ולמעו אלף לטי
 שהלב בכללם ישילו לשון הלב עליה : לקול צללו שפתי . לקול השמועה
 הוצת עללו שפתי . ועליית השפתי היא השקת השפתי זו כזו מרוב שחר ודעיה :
 ובא רקב בעצמי . אשילו עצמי שהם הירכר הקשה אשר בגוף ירקבו לאות
 השמוע : ותחת ארגו . במקומי ארגו : אשר אנוח ליום צרה . אשר
 הייתי חושב שאניו בארץ לא שצבתי מהגלות לארץ והנה נחטקה מנוחתי ליום
 צרה : לעלות לעם גורני . ויום צרה הוא היום שחשב גב לעלות לעם ירושלם
 וישראל וגיורני . כלומר שיביא עלי גורני העמי . וכן יגורני והוא יגור עקב
 עני גור . ויהיה גור וגד בעני אחד וכמוהם רבים . או יהיה נח יגורני
 תמורת הכעל . ועל היום ההוא נאמר לרעאל ויתקע עת צרה אשר לא נחיתה
 מקינת גי עד העת ההיא וגו' . ואמר ישעיה העבד לך עמי בא בחריך וסבור
 דלתך בערך חבי כמעט רגע עד יעבור זעם . וית הססוק כן אחרת בכל שמועתי
 וגו' : כי תאנה לא תפרח . הססוק הזה נאמר דרך משל על העמים הנאספים
 על ירושלם עם גב ומבוג . אמר כי לא יעליחו אלף יכלו גם והנמלטים שלא
 ימותו יגשו באיברהם כמו שאמר ויעניו תמקנה בחוריהן ולשונן תמק בעיקם .
 והיו לאות בכל העמי אשר יכלו בהם : יבול . כמו שרי . כמו ועתה הדרץ יכולה :
 ושרטות . שרה וזע : מסבלה . בהא כמו ממכלאות עין בהלה :
 ברפתים . כמו רפת בקר ברידי רל והוא בית הבקר . וית כן ארי מלכות בכל
 לח תתקיים ולא תעבר שולטן על ישראל יתקטלון מלכי מדינתו וגברי יוון
 לח יעלחון וישתעון רומאי ולא יגבון קיסומא מירושלם :
 ואני בה' אעלוזה . אמר העבד כלשון ישר כשיכלו מחנה גב חני אעלו
 בשועת ישראל . וכפל הענין בלש ואמר אנילה באלהי יסעני . וכפ' בן על
 נסא ושורקנא דתעביד למשיח ולשארית דעמך דישתחרון יורון למימך אמר
 חבקוק נביא ואנא במימרא דה' איבוע חידוש לאלהא דעביד שורקנא :
 אלהים אדני חילי וישם רגלי באילות . קלות כאילות לדרוך איובי :
 ועל במותי ידריכני . יעודע שאדרוך על גבם וארמסם בארצי . וזה במותי .
 ואמר כן לטי שירושלם גבוהה מכל הארצות . ואשור על חס שיעשה לי
 ואמר למענך בגינותי :

ירמיה לא

דנאל יג

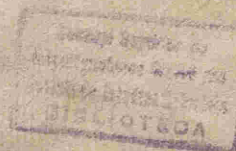
ישעיה כו

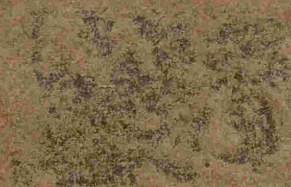
זכריה יד

ויקרא כו

תלים עח

De Dono factae in Missa de Anglorum
procuratoribus de Inferno propter curam
Adm. Sanden Anglorum

33.013

